

บทคัดย่อ

ในภูมิภาคอเมริกาเหนือบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 (Great Lakes) มีการขอความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบริเวณชายแดนร่วมกัน คือ “คณะกรรมการแห่งทะเลสาบทั้ง 5” (Great Lakes Commission : GLC) ซึ่งเป็นขอความร่วมมือที่มีลักษณะพิเศษคือ เป็นองค์กรภายในของสหรัฐฯ มาก่อน และภายหลังจึงได้พัฒนาการมาเป็นขอความร่วมมือลักษณะองค์กรข้ามชาติ (Transnational Organization) ภายใต้การบริหารจัดการของรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) ของประเทศสมาชิก คือ รัฐบาลมลรัฐของสหรัฐฯ (State Government) และรัฐบาลมณฑลของแคนาดา (Provincial Government) นอกจากนี้ทั้งสหรัฐฯ และแคนาดาก็มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบเท่าเทียมกัน (Symmetry Interdependence) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของภูมิภาคนี้มีประสิทธิภาพเพราะรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการและบริหารขอความร่วมมือจึงทำให้เข้าใจสภาพภูมิศาสตร์และปัญหาในบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 อย่างแท้จริง

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงมีการขอความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สำคัญ 3 กรอบ คือ MRC, GMS และ ACMECS โดย MRC เป็นขอความร่วมมือแบบความร่วมมือเชิงสถาบันที่มีโครงสร้างชัดเจน (Cooperated Framework) แต่ GMS และ ACMECS เป็นขอความร่วมมือแบบความร่วมมือระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Co-operation) แม้ว่าขอความร่วมมือทั้ง 3 จะมีลักษณะความร่วมมือแตกต่างกัน แต่ก็มีลักษณะร่วมกัน คือ การที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ (National Government) เป็นทั้งผู้ดำเนินการและบริหารขอความร่วมมือจึงทำให้มีความก้าวหน้าของการพัฒนาชายแดนบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากประเทศสมาชิกของ ขอความร่วมมือในภูมิภาคนี้มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบไม่เท่าเทียมกัน (Asymmetry Interdependence) และส่วนท้องถิ่นก็ได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ของตน

จากการศึกษาพบว่าขอความร่วมมือทั้ง 2 ภูมิภาคมีความคล้ายคลึงและความแตกต่างอยู่หลายประการ แต่ลักษณะเด่นของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบริเวณชายแดนของ 2 ภูมิภาคนี้มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะรูปแบบและกลไกของขอความร่วมมือ ซึ่งสามารถนำรูปแบบและกลไกของขอความร่วมมือของ 2 ภูมิภาคมาประยุกต์เพื่อให้เกิดรูปแบบและกลไกที่เหมาะสมต่อขอความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และลักษณะสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมของรัฐบาลท้องถิ่นในการบริหารจัดการขอความร่วมมือโดยเฉพาะในอเมริกาเหนือ ซึ่งการมี

ส่วนร่วมของรัฐบาลท้องถิ่นจะไม่ปรากฏอย่างเด่นชัดในกรอบความร่วมมือทั้ง 3 ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้บริเวณลุ่มแม่น้ำโขง